

3. Шуляр В. І., Захар О. Г. Організація освітнього процесу із застосуванням технологій дистанційного навчання у 2020/2021 навчальному році. URL: <https://moippro.mk.ua/wp-content/uploads/pdf> (дата звернення 28.01.2023).

О. Б. Мехед, д. пед. н., завідувач кафедри біології, доцент
mekhedolga@gmail.com
Національний університет «Чернігівський колегіум» імені
Т. Г. Шевченка

СТВОРЕННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТЬОГО СЕРЕДОВИЩА СУЧАСНОГО ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ЗАПОРУКА ЯКОСТІ ОСВІТЬОГО ПРОЦЕСУ

Сучасний світ демонструє зміни вимог до інформаційної діяльності фахівців, що у свою чергу зумовлює необхідність впровадження інформаційних технологій у освітній процес закладів вищої освіти (ЗВО) з метою підвищення результативності, інтенсивності й інструментальності відповідної професійної діяльності. Вказане питання знайшло свій відгук у працях вітчизняних та зарубіжних фахівців. Зокрема, дослідженням особливостей впровадження інформаційно-комунікаційних технологій з метою створення відповідного освітнього середовища та його характеристикою займалися О. Андреев, В. Красільнікова, Н. Тверезовська, Н. Краудер, Б. Скінер тощо.

Широке використання інформаційних ресурсів дозволяє значно розширити можливості освітньої галузі, позбутися більшої частини рутинної роботи та значно підвищити тим самим якість професійної діяльності. Традиційні дидактичні вимоги характеризують такі властивості інформаційних освітніх ресурсів як науковість, доступність, проблемність, наочність, активізація діяльності, адаптивність, інтерактивність. А отже фахівці, що працюють в системі освіти повинні не тільки знати, де і як знайти необхідні освітні матеріали в телекомунікаційних мережах, але також уміти якісно та адекватно використовувати відповідні мережі в різних аспектах надання освітніх послуг, знати, як представити зміст освітніх компонентів за допомогою сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, та вміти застосовувати мультимедійні засоби навчання.

Мета статті – дослідити особливості впливу інформаційно-освітнього середовища закладу вищої освіти на якість освітніх послуг.

Якість освітнього процесу (рівень організації освітнього процесу, адекватність та своєчасність застосування методів і засобів навчання, відповідна кваліфікація працівників тощо) сама по собі не може гарантувати якості освіти в цілому, оскільки її цілі можуть не повною мірою відповідати новим потребам суспільства. У сучасній педагогічній психології і дидактиці поняття освітніх результатів визначається як зростання мотиваційних, операційних і когнітивних можливостей особистості, які в разі складання рівень готовності здобувача освіти до розв'язання значущих для неї професійних та особистих питань [2].

Розвитку мотиваційних особливостей (ціннісних орієнтацій, особистих потреб та інтересів тощо) відповідають особисті освітні результати, а також так звані операційні ресурси (засвоєні способи діяльності, компетентності) – метапредметні. В той же час когнітивні можливості особистості (знання) співвідносяться, як правило, з відповідними предметними результатами навчання. Загальну сукупність цих результатів описують сьогодні в межах прийнятого нині в світовій освітній практиці компетентнісного підходу.

Під інформаційно-освітнім середовищем закладу вищої освіти потрібно розуміти цілеспрямовано сконструйовану інноваційну освітню систему в професійній діяльності ЗВО, побудовану на базі сучасних педагогічних, інформаційно-комунікаційних та дистанційних технологій, із застосуванням методів й інтеграції комп'ютерно орієнтованих засобів з інформаційно-ресурсним забезпеченням, призначену для адаптації сучасного освітнього процесу до умов сучасного інформаційного суспільства. За своєчасної та успішної модернізації складових, інформаційно-освітнє середовище як підструктура освітнього процесу перетворюється у діючу на засадах інформаційно-комунікаційних технологій педагогічну систему з оновленими та актуалізованими підсистемами. Виділяють наступні складові в структурі інформаційно-освітнього середовища закладу освіти: змістову; організаційну; технологічну. При характеристиці видових функцій інформаційно-освітнього середовища як важливої складової освітнього процесу звертають увагу на наступні їх

характеристики: 1) достатність забезпечення відкритості системи підготовки кваліфікованих фахівців через своєчасне оновлення та інформатизацію відповідних підсистем; 2) якість виконання специфічні функції (інтерактивну; інформаційну; комунікаційну; координувальну; культуроформувальну; професійно-орієнтовану; розвивальну); 3) наявність змістової (інформаційні, методичні, освітні ресурси), технологічної (засоби ІТ-діяльності, інструменти, комунікацій) та організаційної (організаційні структури) складових.

Комплексне вирішення питання проектування якісного інформаційно-освітнього середовища передбачає формування єдиної інформаційної системи закладу освіти, а також, а необхідності, мережі його підрозділів через створення комунікативної корпоративної інфраструктури, що передбачає використання сучасного цифрового обладнання, інформаційної та комп'ютерної техніки та якісних програмних засобів із майбутньою інтеграцією актуальних інформаційних систем до освітнього комплексу задіяних в середовищі програмних продуктів і технічних рішень та проектування і створення системи управління розвитком вказаної системи [3].

Інформаційно-освітнє середовище закладу вищої освіти – це відкрита система, із достатніми засобами захисту інформації, у якій беруть участь на інформаційному рівні та взаємопов'язані суб'єкти освітньої діяльності: адміністрація, науково-педагогічні працівники, здобувачі освіти, педагогічна громадськість, органи управління освітою тощо. Практично всі згадані учасники освітньої взаємодії створюють між собою інформаційну систему з відповідними інформаційними потоками [1]. Таким чином, ефективне функціонування інформаційного освітнього середовища закладу вищої освіти надає суттєві переваги учасникам освітнього процесу, оскільки єдиний освітній простір надає нові можливості, а, відповідно, і сприяє підвищенню надання освітніх послуг. Зупинимось докладніше на окремих ланках освітнього середовища ЗВО.

Адміністрація закладу вищої освіти за умови ефективно функціонуючого інформаційного освітнього середовища має змогу використовувати автоматизовані системи управління персоналом, створювати та контролювати електронні бази даних науково-педагогічних працівників і здобувачів освіти; організувати раціональний електронний документообіг у межах закладу;

здійснювати багатошаровий моніторинг всіх видів діяльності закладу, в тому числі фінансовий облік; забезпечити ефективне функціонування веб-сайту ЗВО та кожного структурного підрозділу як засобу профорієнтаційної діяльності та формування позитивного іміджу закладу, інформаційної взаємодії та соціального партнерства;

Структурним підрозділам ЗВО інформаційне освітнє середовище дозволить створити та ефективно підтримувати електронний банк нормативно-правових документів, освітньо-професійних та освітньо-наукових програм, навчальних програм, сучасних освітніх технологій; забезпечити безперебійне та ефективне функціонування інформаційного та редакційно-видавничого центру, електронної бібліотечної системи, віртуальних кабінетів та лабораторій, віртуальних; упроваджувати інтерактивні форми методичної роботи з науково-педагогічними працівниками з використанням інформаційно-комунікаційних технологій; отримати нову, активну форму контролю як процесу так і результатів освітньої діяльності науково-педагогічних працівників; запропонувати віртуальні екскурсії закладом.

Науково-педагогічним працівникам при створенні та функціонуванні освітнього інформаційного середовища ЗВО допоможе здійснювати своєчасну модернізацію власної освітньої діяльності шляхом впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у освітній процес, мати повсякденний доступ до електронного банку нормативних документів, навчальних та освітніх програм, сучасних технологій і методик навчання, багатофункціональної медіатеки та електронної бібліотеки; розробляти сучасні дидактичні матеріали (мультимедійні презентації, технологічні картки) для здобувачів освіти; використовувати електронні конструктори навчальних занять, застосовувати нові форми й методи організації освітньої діяльності (дистанційне навчання, он-лайн-консультування, віртуальні лабораторії, інтернет-проекти, веб-квести тощо);

Здобувачі освіти завдяки роботі освітньо-інформаційного середовища матимуть змогу отримати вільний доступ до медіатеки та електронної бібліотеки закладу, зможуть створювати електронні портфоліо як засіб оцінювання власної освітньої діяльності та творчого розвитку; ефективно у зручний час користуватися дистанційними освітніми курсами, віртуальними творчими лабораторіями, майстер-класами; отримувати індиві-

дуальне та групове он-лайн консультування; користуватися дидактичними матеріалами (мультимедійними презентаціями, технологічними картками); отримувати психологічні он-лайн консультації тощо;

Стейкхолдери та інші зацікавлені особи (роботодавці, абітурієнти, батьки, родичі тощо) матимуть змогу ознайомитися з місією та основними напрямками діяльності освітнього закладу, оцінити зміст та якість його освітніх послуг; ознайомитися з його матеріально-технічною базою та умовами проживання у гуртожитках та навчання; скористатися віртуальною он-лайн-приймальною адміністрацією; побачити професійні здобутки педагогів і творчі досягнення здобувачів освіти; отримати психолого-педагогічні он-лайн консультації тощо.

Таким чином, перспективним напрямом модернізації змісту освіти в умовах її реформування та суспільних викликів з метою підвищення якості надання освітніх послуг є формування інформаційно-освітнього середовища закладів вищої освіти, що сприятиме удосконаленню матеріально-технічного, психолого-педагогічного, дидактичного, комунікативного забезпечення освітнього процесу, а також сприятиме модернізації засобів навчання, які базуються на нових інформаційно-комунікаційних технологіях.

Подальшими можливими напрямками дослідження розглянутого питання можна назвати пошук дієвих способів підвищення інформаційної компетентності учасників освітнього процесу, від керівників і науково-педагогічних працівників закладу освіти до здобувачів освіти, їх мотивацію до професійного використання засобів ІКТ та власної творчої самореалізації завдяки створенню та підтриманню інформаційно-освітнього середовища закладу.

Список використаних джерел

1. Мехед Д. Б., Мехед О. Б., Салтиков О. М. Використання інформаційно-комунікаційних технологій в організації контролю і коригування навчальних досягнень студентів. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. – Вип. 33. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2012. С. 91–95.
2. Третьяк О. П., Мехед О. Б., Тюпіна Н. В. Організація самостійної роботи студентів за допомогою хмарної технології збереження інформації (хмара Google). Сучасні інформаційні технології та

інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. –Київ-Вінниця, 2015. № 43. С. 14–16.

3. Харченко І., Шищенко І. Інформаційно-освітнє середовище закладу вищої освіти як підґрунтя для формування інформаційно-цифрової культури майбутніх фахівців. Людинознавчі студії. Серія «Педагогіка». 2021. № 13(45), 78–84, doi: <https://doi.org/10.24919/2413-2039.13/45.11>

Н. В. Прілепо, *ст. викладач кафедри механічної та електричної інженерії*

nataliia.pryliero@pdaa.edu.ua

Полтавський державний аграрний університет

ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА АВТОМАТИЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Велика кількість сфер нашого сучасного життя все більш неухильно пов'язана з автоматизацією. І сфера освіти не є виключенням. Програмне забезпечення, застосунки, системи, платформи та різноманітні цифрові пристрої пронизують сучасну освіта.

Ми навіть інколи цього не помічаємо, або вважаючи що так було завжди, або швидко звикаючи до чогось нового. Наприклад, генеруємо списки здобувачів освіти із наших баз даних, оцінюємо здані роботи у електронних навчальних середовищах, робимо складні інженерні розрахунки або перекладаємо у режимі реального часу за допомогою спеціальних застосунків для мобільного телефону.

Кожен із цих випадків не є важливим настільки, щоб суттєво вплинути на всю галузь освіти, проте, якщо розглядати їх як сукупність, то виявиться, що зараз ми працюємо, вчимося та навчаємо студентів у високоавтоматизованому освітньому середовищі з цифровим управлінням [1].

Згідно із статистичними даними EDTech компаній, вони останніми роками пропонують 7 видів основних інструментів для автоматизації закладів освіти [2]:

1. Системи управління навчанням. Різноманітні програми та платформи дистанційного навчання, що стали досить популярними із початком пандемії COVID-19 та продовжують бути актуальними для України у період повномасштабного вторгнення російської федерації.